

DISSERTATIO ACADEMICA

DE

PLAGIS EGYPTIACIS
Exod. VII.-XII.

CUPJUS

PARTEM TERTIAM,

DE

PECORIS LUE ULCERIBUSQUE PURULENTIS
ÆGYPTUM MISERE VEXANTIBUS,

CONS. AMPL. FACULT. PHILOS. ABOENS.

PRÆSIDE

Mag. JOHANNE BONSDORFF,

Lingg. Orientt. & Gr. Prof. Ord. —

PRO GRADU,

PUBLICO EXAMINI MODESTE OFFERT

NICOLAUS KYNZELL,

Ostrobothn.

In Auditorio Medico die XXX Maji MDCCCX.

Ante meridiem.

ABOE, Typis FRENCKELLIANIS.

АСИЛЛАСИОН ТАКИЕВИС

СИЛЛАСИОН ТАКИЕВИС

§. III.

Tantum vero abest, ut his solum ex annua Ni-
li inundatione oriundis incommodis vexentur
Ægyptii, ut potius multo deteriores inde pati co-
gantur effectus, quos inter, *Pestilentiam*, & *Lepræ*
speciem tæterrimeam, quam artis Machaoniæ Ma-
gistri *Elephantiasin* vocant (a), haud forsan immerito

A
refe-

-
- a) Non fert institutum nostrum, neque vires permitterent;
diversas lepræ, apud Autores veteres & recentiores,
variis sub nominibus occurrentes species & variationes ad
vivum refecare & describere; eoque majori jure hoc qui-
dem supersedemus opere, quod Celeberrimi etiam Medici
diversissimas Lepræ species haud raro confusione accu-
sentur, nobisque ideo, utpote artis Medicæ plane impe-
ritis, ne magis adhuc confunderentur, eset verendum.
Contenti itaque erimus, symptomata & formam, qua Ele-
phantiasis a cæteris Lepræ speciebus dignoscitur, peni-
cillo Clariſſ. SCHILLING depingere. Ita autem sonant ver-
ba Ejus in Disert. de *Lepra* (BALDINGERI *Syllogi Sele-
ctor. Opusc. argumenti Medico-pract. Vol. III. inserita*)
§ XVI: "Malum hoc pedes nonnunquam præ cæteris par-

referimus. In confessu enim cum sit, pestem in Aegypto grasfari s̄epissime, nec nisi tempore, dum aëris

tibus afficit, quod ubi sit, non *Lepra*, sed *Elephantiasis* sive *Elephantia* appellatur. Hujus igitur nominis ratio ex symptomatibus nunc describendis explicanda est: scilicet, in pede affecto phalanges osseorum paulatim intumescunt, cutemque & ossa mirum in modum expandunt, crassescunt digiti, tandemque inter se, ac si e cera essent, colliquescunt. Serpit hæc corruptio a digitis per universum pedem usque ad femur, redditque articulationes, quas attingit, immobiles; siquidem smegma eas inungens & lubricans coagulat, facitque, ut musculi ac tendines inter se concrestant, adeo ut dexterissimus Anatomicus has partes separare, immo distinguere nequeat. Quæ dum fiunt, panniculus adiposus & cutis in plicas rugas ita sensim se componunt, ut pèdis Elephantini formam omnino exprimant. Inspexi studiose Elephantes, & sane non modo formæ, sed etiam gressus similitudinem, miratus sum magnopere; nam imus pedis articulus, sicut in his animalibus, sic quoque in leprosis, motu caret. Hæc autem degeneratio pedum lentislime procedit; novi protectori homines, in quibus, cum decimo ætatis anno jam cœperit se manifestare, tamen quadragesimo non ultra genu pervenerat. Hunc autem terminum postquam attigit labes, tum vero alias quoque partes, quæ adhuc immunes erant, afficere solet. Inprimisque digitii manuum circa articulos tumefiunt, sensimque soluti cadunt; inde ulceræ primo faciem, postea carnosas corporis partes depascuntur cum intolerabili fætore hircino, sed sine ullo dolore." Adeant vero, qui uberiorem morbi hujus notitiam desi-

aëris immoda, e stagnis superata inundatione relictis & magis magisque putrescentibus sese derivante, humiditate & impuritate laborant incolæ (b), oriri (c); morbum vero, Ægypto æque familia-

A 2

rem

derant, præter laudatam, cujus fragmentum jam dedicatus, opellam, HILLARY von *Luft u. Krankh. auf Barbados*, übers. von ACKERMANN, HENSLER vom *Abendl. Aufsatze*, & VILLAN die *Hautkrankh. u. ihre Behandl.*, übers. von FRIESE, 2:ter Band.

- b) Pergit hoc tempus inde a terminata inundatione usque in Aprilem, testibus HASSELQUIST l. c. p. 615, 16, & FORSKÅL *Flora Æg. Arab.* p. XLII.
- c) Pestem i Ægypto, aliquando prius, aliquando serius, sed semper nonnihil præterlapsa inundatione, saevire incipere, satis norunt qui peregrinatorum in hac parte testimonia contulerint (Videl, interim HARTMANN *Erdbeschreib. u. Gesch. v. Africa* I. B. p. 69). Vulgo tamen, mense circiter Martio s. tempore, de quo infra dicendum erit, Chamfin ingrediente, plagam hancce irruaspere (ventis sc. Austrinis & solis verni intemperie putredinem & contagionem augentibus), septentrionalibus autem ventis, Nilo primum ascendentे (mense, ut ex supra dictis constat, Junio) incidentibus aëremque refrigerantibus purgantibusque, omne cessare contagium, testes sunt: VOLNEY l. c. T. I. p. 149, 150, MAILLET l. c. T. I. p. 71, 72, LARREY l. c. p. 127, POCOCKE l. c. T. I. p. 306, 307, SCHWEIGER *Reysebeschreib.* p. 256, PERRY *view of the Levant &c.* p. 258, CAPPER *Bemerk. über die Reise nach Ostind.* durch Ægypt. (in SPRENGELS *Beytr. z. Völker u. Länderk.* 4 Th. p. 190), BRUCE *Reise z. Entdeck. d. Quellen des Nils,* 3 B. p. 715,

rem (d), Elephantiasin, secundum maximi nominis medicos, in locis paludosis, uliginosis humidique & frigidiusculi aëris (qualia, pergente hieme, Ægypti sunt campestria) unice enasci (e): affirmare non dubitamus, utrumque horum morborum Ægypto vide ri endemium (f), præcipuamque & ultimam eorum

cau-

d) Cfr GALENUS *de arte Curat. ad Glaue.* L. II. C. X., MARCELLUS *EMPIRICUS de Medicam.* C. XIX, DAPPER *Beschr. v. Africa* p. 127, 128, ALPINUS l. c. p. 26, & LARREY p. 243.

e) Cfr. SPIERING *Handb. d. Heilk.* Erst. Bandes 4:ter Theil p. 209 seqq., HENSLER l. c. p. 323, VILLAN l. c. p. 101, VOIGT *Diss. de Lepra* (vid. HALLER *Disputatt. Med. Pract.* T. VI. p. 70.), LARREY l. c. p. 242.

f) Nonnulli peregrinatorum pertinaciter urgent, *peste*, quoties in Ægypto sœviat, aliunde locorum, aut semper, & quidem e Smyrna s. Constantinopoli, quæ Clariss. VOLNEY (l. c. p. 148 seqq.) & Generosiss. de TOTT (*Mémoires sur les Turcs & les Tartares* P. IV. p. 56) est opinio, vel etiam plerumque, e Græcia se, Syria & Barbaria, ut ALPINUS (l. c. p. 28), DAPPER (l. c. p. 129) cæt. contendunt, natales suos ducere; sed, si vel extrinsecus contagionem nonnunquam iovehi concedamus, dubitare tamen non sinunt argumenta, quibus contrarium tuentur SPRENGEL (*Gesch. d. Arzneyk.* T. III. p. 79.), MEAD (*Diss. de peste. Oper. Medic.* T. II. p. 16 seqq.), LUCAS (*Voyage dans la Turquie* T. II. p. 258), GRANGER i. e. TOURTECHOT (*Beschreib. seiner durch Ægypt. geth. Reise &c. in Samlung neuer u. merkvürd. Reisen zu Wasser u. Lande.* B. III. p. 550), in primis vero LARREY (l. c. p. 152 seqq., 252,

causam in stagnantibus Nili aquis esse querendam.
Quod quidem adeo credendum videtur magis, quod
usus

422) cæterique Expeditionis Gallicæ in Ægyptum, ex or-
dine Medicorum, comites, BOUSSENARD, PUGNET, SAVA-
RESY, SOTIRA rel. (in suis *de peste Tractatibus*), quin mor-
bum huncce nihilominus tamquam Ægypto endemium de-
claremus. Quod si autem aliquando, aëris vitio & Nili
inundatione largiori existente, sponte sua hodieque in
Ægypto oriatur (quod quidem negare non sustinent ALPI-
NUS & DAPPER l. l. c. c.), neque illud a fide abhorrebit,
Ægyptios olim, quando solum fine dubio, ob humilitatem
suam (Cfr. SHAW l. supra cit. T. II. p. 174—92.), gra-
viores, quam nostra ætate, inundationes patiebatur, aquis-
que proinde stagnantibus, ad aërem inficiendum & pestem
excitandam mirum quantum conferentibus, abundaret, *quot-*
annis fere pestilentia conflictasse. — *Elephantiasin* vero
morbi Ægypto endemii instar habendam esse, non veter-
um tantum, v. gr. PLINII, L. XXVI. C. I. § v. Ele-
phantiasin *Ægypti peculiare malum* appellantis, & LUCRE-
TII, L. VI. v. 1112 ita canentis:

"Est Elephas Morbus, qui propter flumina Nili"

"Gignitur Ægypto in media, nec præterea usquam",

sed et Recentiorum, quos inter ALPINUS l. c. p. 23, DAP-
PER l. c. p. 128, HENSLER l. c. p. 1., & LARREY l. c.
p. 222, confirmatur testimonio. Quæ vero cum ita sint,
erroris facile arguitur HARTMANN, qui l. c. p. 59. ita
scrivit: "Ehemals hielt man Ægypten auch für den Sitz
des Ausfazes. Die Nachrichten der Neuern aber schweigen
ganz davon."

efus aquæ Niloticæ, crescente jam fluvio ut supra (g) monuimus, morbis in eute prorumpentibus faveat. --- Narrante itaque Historia Mosaica *Exod. IX. 1-12*, transalta jam, ut e supra dictis appareret, inundatione, & appropinquante s. pergente hieme, non modo pecoris luem s. pestem, verum etiam ulceræ purulenta h. e. *Elephantiasin* (h) in Ægypto erupisse: nihil omnino præter naturæ ordinem accidisse, suspiccamur. Quamvis enim in Peregrinatorum scriniis nulla nobis detegere licuit vestigia, pecoris luem, stragis, quam in Ægypto inter homines pestilentia edit,

g) §. 1. not. i). Cfr. quoque NIEBUHR *Reisebeschr.* T. I. p. 131.

h) Verba פָּרָח אַכְעָבָה Exod. IX. 10. vi vocum inflammationem pusulas emittentem s. ulceræ purulenta in genere, Elephantiasin vero in specie, denotare, ex eo quidem dilucide patet, quod Moles Deut. XXVIII. 27. 35. Israëlitas, si legem transgredierentur, ulceribus hisce Ægyptiacis (אַכְעָבָה) in genibus & cruribus a planta pedis ad verticem usque, afficiendos fore comminetur, eademque symptomata in Elephantiasin supra descriptam optime quadrent. Accedit, ulceræ illa purulenta, quorum Exod. IX. 9. facta est mentio, animalia æque fore aggressura, Elephantiasin autem, sive, ut olim vocari sivevit, Melandriam, non homines tantum, sed & animalia, præcipue equos (cfr. du FRESNE s. Domini DU CANE *Glossar. ad Scriptor. Med. & infim. Latinit. sub vocab. Melandria, & HENSLER I. c. p. 365 seqq.) corripere.*

edit, constantem esse prænuntiam, nedum Elephantiasin, ubi præter contagionem irrepserit, hiemali solum & stato tempore ibidem gigni; ex eo tamen, quod & nostra ætate in Ægypto frequentes sint Epizootiæ (*i*), veterumque in primis abunde loquatur experientia, pecoris luem, pestis inter homines grassaturæ ut plurimum esse πραγματα (*k*), lepra vero nigricans s. Elephantiasis, testibus VILLAN (*l*) & VOIGT (*m*), ad brumam præsertim soleat erumpere, ne sic quidem male concluditur, plagas hafce, licet Deo immediate immittenti, ad Seculi genium accommodate, tribuantur, salvis tamen naturæ legibus, alteram post alteram irruisse.

Oppo-

i) Cfr. DESGENETTES l. c. P. II. p. 115.

k) Cfr. HOMERY *Ilias* I. 50. coll. Scholia in Il. φ. 448, LIVII *Histor.* L. XLI. C. XXXI, OVIDII *Metamorph.* L. VII. v. 536., S. AMBROSIUS de Noe & Arca Liber C. X., PHILO JUDÆUS de Mose L. I. (p. 101, 102. Edit. Havercamp.), AMMIANUS MARCELLINUS l. c. Lib. XIX. C. VII, & e recentioribus LARREY l. c. p. 134.

l) l. c. p. 104. ubi verba ita sonant: "Da die Krankheit" (Lepra sc. Nigricans s. Elephantiasis) "gern im Winter oder Frühjahre wiederzukommen pflegt, so ist es nöthig, denselben Kurplan einige Sommer nach einander zu befolgen" &c.

m) l. c.

Opponant fortassis secus sentientes: Mosis, die præstituta completa, de imminente pecoris lue prædictionem, virtutis suæ thaumaturgicæ indicium esse luculentissimum, & quidem tanto luculentius, quod de pecore Israëlitarum, ut simul præsignificaverat, nullum prorsus, secundum textum sacrum, interierit; plagam vero ulcerum, quia statim atque Moses fuliginem fornacis in aërem dispersisset, non tantum in vulgus, sed & in ipsos ἱερογραμματεας irruperat, cum Elephantiasi naturali vix ac ne vix quidem esse confundendam: — sed hæc & ejusdem generis tela difficile non erit retundere. Hinc vel verbo, ad pestem quod attinet, observasse juvabit, Mosen, non modo ex larga Nili inundatione, verum etiam e ranarum & muscarum haud ita pridem terram occupante pestilentiamque, si AVICENNÆ (n) & PLINIO (o) credendum est, aut prænunciante, aut afferente, multitudine, facillime' conjicere potuisse, campestria Ægypti, lue pecoris, fideli illo, ut nuper monuimus, pestis præcursor, quamprimum (p) fore vexata, Gosenitidis vero incolas, utpote situs fui, quemadmodum ex supra dictis evincitur, beneficio,

n) Videf. BOCHARTUM in *Hieroz.* V. II. p. 672.

o) *Histor. Nat.* L. X. C. XXVIII.

p) Cffr. quæ de indeterminata vocabuli וְ in scriptis Juðæorum facis significatione dicta sunt §. 11. p. 9, 10.

ficio, laudatis pestilentiae somitibus carentes, indigenarum fatum minime participaturos. Ad Elephantiasin vero quod attinet, observamus, favillæ versus cœlum a Mese peracta dispersione, non causam eventus postea infecuti, sed magicum qualedemcumque, quo plagæ vel sponte naturæ illabenti mentem adversariorum adverteret, ευπαιγμα depingi (r), tan-

B toque

- *) Concedunt saniores interpretes, in' Mosaica favillæ dispersione nonnisi externam quandam ulcerum, quæ irruptura erant, significationem esse querendam; sed nonne æque superstitione consilio, ac baculo suo in cæteris plagis prænunciandis usus fuerat Moses, operationem hancce *externam* adhibitat fuisse, merito statueres? Quantum enim in re obscura, conjectura assequi licet, improbabile non est, pulveris cinerei, quem Sagæ & Venefici, orbem Europæum non ita multis abhinc annis pervagantes falcinantesque, in merbis (immo ipsa Elephantiasi) producendis adhibuisse perforuntur, aspersionem (Cfr. REMIGII Daemonolatr. L. I. Cap. II. it. Lib. II. Cap. VIII, SCHOTTI de Mag. univers. P. IV. L. V. C. III. p. 511, DELRII Disquisit. Mag. L. III. Quæst. I. p. 367, BODINI Daemonoman. L. II. C. VIII. p. 222.), ejusdem cum aspersione favillæ in loco nostro Mosaico commemorata esse, si non valoris, saltem originis. Notissimum namque est, Ægyptios, ut in cæteris artibus, ita quoque in arte Magica, veneficiis, sortilegiis & quæ sunt cætera occæcatae mentis phantasmatæ, non modo Hebreis sibi contingis harumque rerum, ut Exod. XXII. 17. & Deut. XVIII. 20. i.e. testatur, studiolis, sed & Græcis, Romanis, reli-

toque minus mirandum esse, ipsos ἔργον γραμμάτων plaga ulcerum affectos fuisse, quod morbus hicce, teste MARCELLO EMPIRICO (*s*), a quo neque multum abludit PLINIUS (*t*), Reges quoque Ægypti frequenter olim infestarit. — Si vero quis, ultra quam quod textus facer contineat, Israëlitas ulcerum plaga exemptos fuisse statueret, ne is quidem miraculi in hac re existentiam probasse censendus est; testante namque LARREY (*u*), Elephantiasin, in locis Ægypti aridis & elatis, v. gr. desertis & Ægypto superiore, rarissime occurrere, problema illud, quare Gosenitidis supra delineatæ incolas morbus hicce non item vexarit, facile solvitur. Narrante

quisque Europæ nationibus, viam aperuisse latissimam; vere enim PLUTARCHUS (in fine Libri de superstitione): οὐδεν δύτω πολυπλάνες καὶ πολυπλάθες νοσημα — ὡς το της δεῖσιδαιμονίας. Accedit CHRYSOSTOMUM Homil. VIII. in Coloss., ad usum cineris & favillæ superstitiosum, ut suo quoque tempore in Oriente familiarem, his verbis aludere: τι δέ καὶ ὁ ἄλλος γέλως; σπόδος καὶ ασθόλη, καὶ εἶλες, καὶ πελμα το γραῦδιον εἰς το μεσον.

s) loco nuper cit.

t) l. c. Lib. XXVI. Cap. I. Sect. V.

u) l. c. p. 243.

te tamen insimul Viro laudato, lepram vulgarem contra, in iisdem hisce regnare regionibus, Israëlitarum sortem vix ac ne vix quidem invidendam fuisse, merito conjiceres. Cave modo, fidem rurum, quem amplexi sunt profani Historici (*v*) suo- que jam tempore irrisit JOSEPHUS (*x*), adhibeas, Israëlitas sc., ne lepræ contagionem disseminarent, Ægypto fuisse ejectos; longe enim aliam præcipi- tis Israëlitarum ex Ægypto exitus causam extitit. fe, Mosaica, ut mox videbimus, recenset Historia.

v) TACITUS *Historiarum* L. V. C. III, TROGUS apud JUSTI-
NUM (*Histor.* L. XXXVI. C. II.), MANETHOS, LYSIMACHUS
& APION (apud JOSEPHUM *contra Apionem* L. I. & II.).

x) *Antiquit.* L. III. C. XI.

